

ХУЛОСАИ

шурои диссертатсионии 6D.KOA-117-и назди Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илм

Парвандаи аттестатсионии № _____

Қарори шурои диссертатсионӣ аз 26.09.2026, №37

Барои сазовор донишани Рустамзода Саодат Рустам барои таълифи диссертатсия дар мавзӯи “Методологияи тарҷумаи истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ” барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ.

Диссертатсияи Рустамзода Саодат Рустам дар мавзӯи “Методологияи тарҷумаи истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ” барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 6.2.14. Забоншиносии типологӣ ва муқобилавӣ дар ҷаласаи шурои диссертатсионии 6D.KOA-117-и назди Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода (734019, шаҳри Душанбе, кӯчаи Муҳаммадиев 17/6: фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2-юми феввали соли 2026, таҳти №53/шд) 20-уми июни соли 2026, суратмаҷлиси №22 ба ҳимоя қабул гардидааст.

Рустамзода Саодат Рустам 14-уми ноябри соли 1990 дар шаҳри Душанбе ба дунё омадааст. Соли 2008 мактаби №96-и ноҳияи Синои шаҳри Душанбе ва соли 2013 Донишқадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода (айни ҳол Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода)-ро аз рӯйи ихтисоси омӯзгори забони англисӣ хатм намудааст.

Аз соли 2013 то соли 2019 ба ҳайси ассистенти кафедраи филологияи англиси факултети забонҳои романӣ-германии Донишқадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода ба фаъолият пардохтааст.

Соли 2019 шӯъбаи аспирантураи Донишқадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзодаро хатм намуда, ба ҳайси муаллими калони кафедраи филологияи англиси факултети забони англисии ҳамин донишгоҳ фаъолият кардааст.

Соли 2020 диссертатсияи номзадии худро дар мавзӯи “Таҳлили муқоисавии дараҷаҳои муодилнокии байнизабонии воҳидҳои луғавӣ аз нигоҳи тарҷума (дар мисоли забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ)” ҳимоя намуда, аз ҳамон сол инҷониб дар вазифаи мудири кафедраи филологияи англис фаъолият дорад.

Инчунин, 3-юми сентябри соли 2021, таҳти №1155 бо нишони “Аълоҷии маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон” сарфароз гардидааст.

Мавзӯи диссертатсия “Методологияи тарҷумаи истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ” дар ҷаласаи шурои олимони ДБЗХТ ба номи С. Улуғзода аз 27-уми майи соли 2022, №10/5-1 тасдиқ шудааст.

Мушовири илмӣ Рустамзода Саодат Рустам – доктори илмҳои филологӣ, ректори Филиали Донишқадаи рушди менеҷменти Сингапур дар шаҳри Душанбе Мухторов Зайнидин Мухторович мебошад.

Диссертатсияи Рустамзода Саодат Рустам дар чаласаи муштаракӣ кафедраҳои филологияи англис, забоншиносии муқоисавӣ ва тарҷумашиносӣ, назария ва амалияи забоншиносии ДБЗХТ ба номи С. Улуғзода (суратчаласаи №10 аз 7.05.2026) муҳокима гардидааст.

Муқарризонӣ расмӣ: Азимова Матлуба Нуриддиновна – доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи типология ва забоншиносии муқоисавии Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобочон Ғафуров, Султанова Рафохат Мирзоевна – доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи забони муосири руси Донишгоҳи Славянии Россия ва Тоҷикистон, Сабинова Сановбар Ғаниевна – доктори илмҳои филологӣ, дотсент, мудири кафедраи лингвистикаи Филиали Донишгоҳи давлатии Москва ба номи М.В. Ломоносов дар шаҳри Душанбе ба диссертатсия тақризи мусбат пешниҳод намудаанд.

Муассисаи пешбар – Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав дар тақризи мусбати худ, ки аз ҷониби раисикунандаи чаласа – доктори илмҳои филологӣ, дотсенти кафедраи забон ва адабиёти рус Юсупова Зарина Розиковна, мудири кафедраи назария ва типологияи забони англисии ҳамин донишгоҳ, номзади илмҳои филологӣ Олматова Шарофат Сафаралиевна, эксперт – доктори илмҳои филологӣ, дотсенти кафедраи назария ва типологияи забони англисии ҳамин донишгоҳ Тағоева Табассум Музаффаровна, котиби илмӣ чаласа – номзади илмҳои филологӣ, омӯзгори кафедраи назария ва типологияи забони англисӣ Кабилов Лутфулло Абдусаломович тасдиқ гардида, бо имзою муҳри ректори муассиса, доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор Қурбонзода Маҳмадалӣ Раҳмат пешниҳод шудааст, қайд менамояд, ки диссертатсияи Рустамзода Саодат Рустам дар мавзӯи “**Методологияи тарҷумаи истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ**” ба талаботи бандҳои 31-35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он барои дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 6.2.14. Забоншиносии типологӣ ва муқобилавӣ сазовор мебошад.

Муқарризон ва муассисаи пешбар бо назардошти муқаррароти бандҳои 67-70 ва 74-75-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, интиҳоб ва таъин гардидаанд. Интиҳоби муқарризонӣ расмӣ ва муассисаи пешбар бо он асоснок мегардад, ки онҳо мутахассисони бевоситаи соҳаи забоншиносӣ буда, дар қорҳои илмӣ таҳқиқотӣ фаъолона иштирок менамоянд ва дар ин самт асару мақолаҳои зиёде таълиф кардаанд, ки мазмуну муҳтавои онҳо ба мавзӯи диссертатсияи мазкур иртибот дорад.

Вобаста ба мавзӯи диссертатсия докталаб 2 монография, 27 мақолаи илмӣ ба нашр расонидааст, ки аз ин номгӯй 17 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷоп расидаанд. Маводди интишоргардида нуктаҳои асосӣ, натиҷаҳо ва мазмунҳои диссертатсияро инъикос намуда, саҳми шахсии муаллифро собит менамоянд.

ИНТИШОРОТ АЗ РҶӢИ МАВЗУИ ДИССЕРТАТСИЯ

I. Монография

[1-М]. Кесамирова, С.Р. Таҳлили муқоисавии дараҷаҳои муодилнокии байнизабонии воҳидҳои луғавӣ аз нигоҳи тарҷума (дар мисоли забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ) / С.Р. Кесамирова. – Душанбе: “ЭР-граф”, 2021. – 152 с.

[2-М]. Рустамзода, С.Р. Методологияи тарҷумаи истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ / С.Р. Рустамзода. – Душанбе: “ЭР-граф”, 2025. – 420 с.

II. Таълифоти муаллиф дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи

Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон:

[3-М]. Кесамирова, С.Р., Мусоямов, З.М. Назарияи қонуниятҳои мутобикатҳо, муодилнокии функционалӣ ва динамикӣ аз нигоҳи муҳаққиқони тарҷума / С.Р. Кесамирова, З.М. Мусоямов // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2021. – №4. – С. 84-89.

[4-М]. Кесамирова, С.Р. Воҳидҳои луғавии бемуодили муваққатӣ ва мушкилоти тарҷумаи онҳо (дар мисоли забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ) / С.Р. Кесамирова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2021. – №7. – С. 110-115.

[5-М]. Кесамирова, С.Р. Экзотизмҳо ҳамчун падидаи воҳидҳои луғавии бемуодил аз нигоҳи тарҷума / С.Р. Кесамирова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2022. – №5. – С. 98-102.

[6-М]. Кесамирова, С.Р., Мусоямов, З.М. Мафҳум ва моҳияти муодилнокии мутлақ ва нисбӣ аз нигоҳи тарҷума / С.Р. Кесамирова, З.М. Мусоямов // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2022. – №6. – С. 5-10.

[7-М]. Кесамирова, С.Р., Мусоямов, З.М. Таҳқиқоти назариявии мафҳуми “меъёрғузурӣ” дар истилоҳшиносӣ ва рушди давраҳои фаъолияти созмонҳои байналмилалӣ ва миллии стандарткунонии истилоҳот / С.Р. Кесамирова, З.М. Мусоямов // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2023. – №8. – С. 24-31.

[8-М]. Кесамирова, С.Р. Таърихи ташаккули марҳилаҳои тарҷума ва мушкилоти тарҷумаи истилоҳот дар тарҷумашиносӣ / С.Р. Кесамирова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2024. – №6. – С. 67-75.

[9-М]. Кесамирова, С.Р. Назарияи мутобикати байнизабонӣ дар тарҷумаи истилоҳот / С.Р. Кесамирова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2024. – №7. – С. 107-115.

[10-М]. Кесамирова, С.Р. Ташаккул ва таҳаввули тарҷума ва марҳилаҳои таърихии таҳаввули он дар тарҷумашиносии форсу тоҷик ва Аврупо / С.Р. Кесамирова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2024. – №8. – С. 29-35.

[11-М]. Кесамирова, С.Р. Дараҷаҳои муодилнокии истилоҳот дар раванди тарҷума / С.Р. Кесамирова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2024. – №9. – С. 104-109.

тадриси забонҳои хориҷӣ дар шароити бисёрфарҳангии таҳсилот”. – Душанбе, 2021. – С. 42-46.

[23-М]. Кесамирова, С.Р. Моҳияти лингвистии мафҳуми муодилнокии нопурраи воҳидҳои луғавии байнизабонӣ / С.Р. Кесамирова // Маводди конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи “Масъалаҳои мубрами назария ва амалияи таҳқиқот дар соҳаи забоншиносӣ”. – Душанбе, 2022. – С. 51-55.

[24-М]. Кесамирова, С.Р., Мусоямов, З.М. Раванди меёргузори истилоҳот / С.Р. Кесамирова, З.М. Мусоямов // Маводди конференсияи илмӣ-амалии байналмилалӣ дар мавзӯи “Филологияи шарқ: пажӯҳиши забоншиносӣ, равобитаи адабӣ ва тарҷумашиносӣ”. – Душанбе, 2023. – С. 110-116.

[25-М]. Кесамирова, С.Р. Омӯзиш ва моҳияти хусусиятҳои низоми истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ дар раванди тарҷума / С.Р. Кесамирова // Маводди конференсияи илмӣ-амалии байналмилалӣ дар мавзӯи “Барномаи давлатии тақмили таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030”. – Душанбе, 2024. – С. 183-187.

[26-М]. Кесамирова, С.Р. Марҳилаҳои таърихӣ ҳаракати тарҷумаи истилоҳот ва мушкilotи он дар тарҷумашиносӣ / С.Р. Кесамирова // Маводди конференсияи илмӣ-амалии байналмилалӣ дар мавзӯи “Масъалаҳои мубрами тарҷумашиносӣ: назария ва методҳои таҳқиқи “тарҷуманопазирӣ””. – Душанбе, 2024. – С. 67-73.

[27-М]. Кесамирова, С.Р. Исследование терминосистем в процессе перевода / С.Р. Кесамирова // Маводди конференсияи байналмилалӣ илмӣ-назариявӣ дар мавзӯи “Мушкilotи типологияи муқоисавӣ ва тарҷумашиносӣ, масъалаҳои муносири филология”. – Бухоро, 2025. – С. 232-236.

[28-М]. Кесамирова, С.Р. Мушкilotи тарҷумаи истилоҳот дар марҳилаҳои теминоидшавӣ ва терминологизатсия / С.Р. Кесамирова // Маводди конференсияи илмӣ-амалии байналмилалӣ дар мавзӯи “Аҳаммияти омӯзиши забонҳои романӣ-германӣ дар раванди ҷаҳонишавӣ ва вазъи омӯзиши онҳо дар Тоҷикистон”. – Душанбе, 2025. – С. 134-141.

[29-М]. Рустамзода С.Р., Елена, К. Aspects of translating historical terminology in English and Tajik / С.Р. Рустамзода, К. Елена // Маводди конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи “Прагмалингвистика, тарҷумаи функционалӣ ва ҳамгироии равандҳои таълими забон”. – Душанбе, 2025. – С. 129-136.

Ба автореферати диссертатсия аз ҷониби муҳаққиқони зерин тақризҳо ба шӯрои диссертатсионӣ ворид гардидаанд:

1. Тақризи доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи забони тоҷикӣ ва ҳуҷҷатнигории Муассисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Хоруғ ба номи Моёншо Назаршоев” Аламшоев Муқбилшо Мирзовафоевич мусбат буда, ба автореферат ду эрод манзур намудааст:

1. Дар таҳқиқ масъалаи таснифи истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ аз рӯйи соҳаҳои алоҳида мавриди баррасӣ қарор гирифта бошад ҳам, меёргҳои диққати фарқгузори онҳо дар баъзе мавридҳо ба таври муфассал шарҳ дода нашудаанд. Муайян намудани принципҳои ягонаи гурӯҳбандии

чунин истилоҳот метавонист аҳаммияти назариявии таҳқиқро боз ҳам тақвият бахшад;

2. Чанде аз масъалаҳои марбут ба рақамикунони захираҳои истилоҳӣ, истифодаи пойгоҳҳои электронии истилоҳот ва технологияҳои муносири тарҷума, ки имрӯз дар фаъолияти тарҷумонӣ мавқеи муҳим пайдо намудаанд, дар доираи таҳқиқ ба таври мухтасар инъикос ёфтаанд. Дар шароити рушди технологияҳои зеҳни сунъӣ ва воситаҳои компютери тарҷума, таваҷҷуҳи бештар ба ин ҷонибҳо метавонад дурнамои амалии таҳқиқро боз ҳам васеъ намояд.

2. Тақризи доктори илмҳои филологӣ, профессор, муовини директори Филиали Муассисаи давлатии автономии таҳсилоти олии касбии Донишгоҳи миллии тадқиқотии технологияи “МИСИС” дар шаҳри Душанбе Нозимов Абдулҳамид Абдуалимович мусбат буда, ба автореферат ду эрод пешниҳод намудааст:

1. Муаллиф даҳ соҳаи илмҳои гуманитариро фаро гирифтааст, ки аз ҷиҳати доманаи таҳқиқ бартарии ҷиддӣ мебошад. Аммо умқи таҳлил дар ҳамаи соҳаҳо яқсон нест ва қисми асосии санҷиши матнӣ ба асарҳои дорои мазмуни таърихӣ таъя мекунад. Ҷалби корпусҳои мустақили ҳуқуқӣ, фалсафӣ, ҷомеашиносӣ, равоншиносӣ ва педагогӣ имкон меод, ки хусусияти дискурсии ҳар соҳа бо меъёрҳои ягона муқоиса ва ҳудуди эътибори ҳулосаҳои умумӣ дақиқтар муайян карда шавад. Ин масъала метавонад ҳамчун самти идомаи пажӯҳиш пешниҳод гардад;
2. Маводди ду асари таърихӣ барои таҳлили амиқ ғанӣ аст, аммо намоёндагии ҳамаи соҳаҳои гуманитариро пурра таъмин намекунад. Корпуси иловагии матнҳои ҳуқуқӣ, фалсафӣ, равоншиносӣ ва ҷомеашиносӣ ҳудуди эътибори ҳулосаҳо васеъ мекард.

3. Тақризи доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи забон ва адабиёти тоҷикии Муассисаи давлатии “Донишқадаи байналмилалӣ Хучанд”-и Муассисаи давлатии “Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибқории Тоҷикистон” Шокириён Туғрал Сирочзода мусбат буда, ба автореферат ду эрод манзур намудааст:

1. Баъзе натиҷаҳои пешниҳодшуда қобилияти истифодаи мустақил ҳамчун тавсияҳои методиро доранд. Аз ин рӯ, хуб мешуд агар дар замимаҳои диссертатсия намунаҳои амалии татбиқи методологияи пешниҳодшуда ё дастурамали кӯтоҳи истифодаи он барои тарҷумонҳо низ пешниҳод мегардид;
2. Дар диссертатсия камбудҳои забонӣ ва услубӣ ба мушоҳида мерасанд. Баъзе ҷумлаҳо хеле дароз ва мураккабанд. Масалан, ҷумлаҳои дорои якҷанд фикри асосӣ беҳтар аст ба ду ё се ҷумла ҷудо карда шаванд.

4. Тақризи доктори илмҳои филологӣ, профессор, мудири кафедраи забонҳои Муассисаи давлатии таълимии “Донишқадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ба номи Саидмӯмин Раҳимов” Шафоатов Азал Нусратович мусбат буда, ба автореферат ду эрод манзур намудааст:

1. Дар автореферат се сатҳи таҳвил: луғавӣ, дастурӣ ва услубӣ барои таҳлили тарҷумаи истилоҳот истифода шудаанд. Ин тасниф аз ҷиҳати амалӣ судманд аст, вале дар баъзе мавридҳо ҳудуди байни таҳвили луғавӣ ва таҳвили луғавию дастурӣ, инчунин, муносибати байни таҳвили услубӣ ва мутобиқсозии фарҳангӣ метавонад ба тавзеҳи бештар ниёз дошта бошад. Муайян кардани меъёри катъии ҷудокунӣ ин сатҳҳо дар таҳқиқоти минбаъда метавонад модели пешниҳодшударо барои истифодаи мустақими тарҷумонҳо боз ҳам мувофиқтар гардонад;
 2. Таҳқиқ, асосан, ба ду забон тоҷикӣ ва англисӣ таъя мекунад ва ин барои мақсадҳои диссертатсия асоснок мебошад. Бо вучуди ин, ворид намудани маводди маҳдуди муқоисавӣ аз як забони дигари дорои анъанаи устувори истилоҳшиносӣ метавонист барои муайян намудани хусусияти умумизабонӣ ё маҳдуди натиҷаҳои бадастомада заминаи иловагӣ фароҳам оварад. Ин пешниҳод бештар ба дурнамои густариши таҳқиқ дахл дорад, на ба нуқси принсипии кори анҷомёфта.
- 5. Тақризи доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи филологияи араби Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Сулаймонов Саидрахмон мусбат буда, ба автореферат ду эрод манзур намудааст:**
1. Дар қисмати таҳлили матнҳои тарҷумашуда баъзе ҳолатҳои нодуруст ё баҳсбарангези тарҷума низ ошкор гардидаанд. Ба назари мо, агар чун мавридҳо дар шакли гурӯҳбандии алоҳидаи сабабҳои хатои тарҷумонӣ ҷамбаст карда шаванд, ин самти таҳқиқ метавонад барои таҳияи меъёрҳои баҳодихӣ сифати тарҷумаи истилоҳоти илмӣ аҳаммияти мустақил пайдо кунад;
 2. Баъзе истилоҳоти пешниҳодшуда, аз қабили, “истилоҳгуна”, “истилоҳшавӣ”, “ҳазфи истилоҳ” ва “таҷдиди истилоҳ”, аз лиҳози истилоҳшиносӣ ба таърифи хеле дақиқ ниёз доранд, то ҳудуди мафҳумии онҳо бо мафҳумҳои аллакай маъмулии терминология ва терминография омехта нашавад.
- 6. Тақризи доктори илмҳои филологӣ, мудири кафедраи методикаи таҳсилоти ибтидоии Муассисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни” Ғаффоров Абдушукур Одинашоевич мусбат буда, ба автореферат ду эрод пешниҳод намудааст:**
1. Дар автореферат масъалаи “дӯстони дурӯғини тарҷумон” ҳамчун яке аз омилҳои эҷодкунандаи мушкilotи тарҷума мавриди тавачҷуҳ қарор гирифтааст. Бо вучуди ин, ҷудо намудани ин падида аз дигар навъҳои номуодилии байнизабонӣ ва нишон додани меъёрҳои фарқкунандаи он метавонист ҷанбаи назариявии ин масъалаи таҳқиқро боз ҳам пурратар гардонад;
 2. Масъалаи таъсири омилҳои фарҳангӣ ба тарҷумаи истилоҳоти гуманитарӣ дар таҳқиқ мавриди баррасӣ қарор гирифтааст. Бо вучуди ин, фарқгузориҳои дақиқтар байни омилҳои забонӣ ва фарҳангӣ ҳангоми интихоби муодилии истилоҳӣ метавонист ҷанбаи муқоисавии таҳқиқро тақвият бахшад.

7. Такризи доктори илмҳои филологӣ, муовини раиси Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Баротзода Файзиддин Камолиддин мусбат буда, ба автореферат ду эрод манзур намудааст:

- 1. Диссертатсия ба масъалаи тарҷумаи истилоҳоти гуманитарӣ бахшида шудааст, аз ин рӯ, агар довталаби дараҷаи илмӣ барои истилоҳоти тарҷумашиносӣ, аз қабилӣ, истилоҳоти дефенитивӣ, деннотативӣ, (автореф. с. 28), транскрипсия/транслитератсия ва транспозитсия (автореф. с. 42) дар забони тоҷикӣ муодилёбӣ/муодилсозӣ мекард;**
- 2. Беҳтар мебуд, довталаби дараҷаи илмӣ мисолҳои ҳар фасли диссертатсияро бевосита аз сарчашмаҳои таҳқиқ меовард.**

Муқарризон дар баробари муайян намудани баъзе эроду норасоҳои автореферати диссертатсия (шаклҳои тоҷикӣ ва русӣ) аҳамияти ҷанбаҳои назариявӣ амалӣ ва навоариҳои рисолаи илмӣ, инчунин, дастовардҳои илмӣ муаллифи диссертатсияро таъкид карда, ўро барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 6.2.14. Забоншиносии типологӣ ва муқобилавӣ сазовор донистаанд.

Шурои диссертатсионӣ қайд менамояд, ки аз тарафи довталаби дараҷаи илмӣ дар асоси иҷро кардани таҳқиқи илмӣ чунин корҳо анҷом дода шуданд:

– унвонҷӯ Рустамзода Саодат Рустам бори нахуст тафовути методологияи тарҷумаи истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ аз илмҳои табиӣ-риёзӣ муайян карда, таҳияи қолаби махсус барои тарҷумаи истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ пешниҳод намудааст;

– дар раванди таҳлил усулҳои муосири тарҷума ба роҳ монда шуда, корбаст ва таснифи хоси таҳвилоти тарҷумаи истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ бо муқоисаи мисолҳо гурӯҳбандӣ шудаанд;

– дар диссертатсия равандсозии меёрҳои интихоби стратегияи хоси тарҷумаи истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ ба роҳ монда шудааст;

– падидаҳое, ки сабаби сар задани мушкilotи тарҷумаи истилоҳ мешаванд, чун сермаъноӣ, муродифпазирӣ, омонимия, асимметрияи байнизабонӣ, “дӯстони дурӯғини тарҷумон” ба таври мукамал мавриди таҳқику баррасӣ қарор гирифтаанд;

– корбаст ва таснифи таҳвилоти тарҷумаи истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ, барои ҳифзи мувозинати унсурҳои услубӣ ва луғавию дастурӣ дар ду забон бо интихоби роҳу усулҳои мутобик бо се намуди таҳвил: луғавӣ, дастурӣ ва услубӣ собит карда шудаанд;

– дар диссертатсия се мафҳуми муҳимми методологияи тарҷумаи истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ: метод, стратегия ва техника (равиш)-и тарҷума мавриди омӯзиш ва таҳқиқ қарор гирифтааст;

– мушкilotи тарҷумаи истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ бо роҳу воситаҳои ташаккули низоми истилоҳот вобастагӣ дошта, фарқияти онҳо аз низоми истилоҳоти илмҳои табиӣ-риёзӣ муқаррар карда шудааст;

– бори нахуст марҳилаҳои таърихии тарҷумаи истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ давра ба давра омӯхта шуд ва назарияи мутобикати байнизабонии истилоҳот муайян гардида, дараҷаҳои муодилнокии он гурӯҳбандӣ карда шуданд.

Аҳаммияти назариявӣ ва амалии таҳқиқ дар он зоҳир мегарданд, ки натиҷаҳои бадастомада метавонанд дар таҳқиқоти минбаъда оид ба масъалаҳои истилоҳшиносӣ, тарҷумашиносӣ, муқоисавии забонҳо, забоншиносии муқоисавӣ ва методологияи тарҷума истифода шаванд. Натиҷаҳои таҳқиқ барои ҳалли як қатор масъалаҳои назариявӣ ва амалии тарҷумаи истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ, аз ҷумла, муайян намудани усулҳо ва роҳҳои мувофиқи тарҷума, интиҳоби воҳидҳои истилоҳии муносиб, муайян намудани муодилҳои истилоҳӣ ва арзёбии сифати тарҷума мусоидат менамоянд. Маводди таҳқиқ метавонанд ҳамчун асоси назариявӣ ва методологӣ барои таҳқиқоти минбаъдаи илмӣ дар соҳаҳои истилоҳшиносӣ, тарҷумашиносӣ ва таҳқиқоти муқоисавии забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ хизмат намоянд.

Натиҷаҳо ва тавсияҳои пешниҳоднамудаи унвонҷӯ метавонанд ҳамчун дастури илмию амалӣ ва таълимӣ барои мутахассисони соҳаҳои забоншиносӣ, истилоҳшиносӣ ва тарҷумашиносӣ, инчунин, барои тарҷумонҳо ва омӯзгорони забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ мавриди истифода қарор гиранд. Нуктаҳои асосӣ, ҳулосаҳо ва тавсияҳои амалии таҳқиқ метавонанд ҳангоми таҳияи китобҳои дарсӣ, дастурҳои таълимӣ ва маводди методӣ оид ба тарҷумашиносӣ, тарҷумаи истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ ва меъёргузориҳои истилоҳот, инчунин, дар раванди таълими фанҳои марбут ба назария ва амалияи тарҷума истифода шаванд. Натиҷаҳои таҳқиқ, ҳамчунин, метавонанд барои муайян намудани усулҳои меъёргузорӣ, интиҳоби муодилҳои истилоҳӣ, коркард ва ба низом даровардани истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ, таҳияи тавсияҳои методӣ ва баланд бардоштани сифати тарҷумаи истилоҳоти илмӣ мусоидат намоянд.

Ҳамзамон, маводди диссертатсионӣ метавонанд ҳангоми таҳия ва тадриси курсҳои лексионӣ аз фанҳои забоншиносии муқоисавӣ, истилоҳшиносӣ, луғатшиносӣ, назарияи тарҷума, курси амалии тарҷума, инчунин, ҳангоми таҳияи курсҳои махсус оид ба методологияи тарҷумаи истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ барои донишҷӯён, магистрантҳо, докторантҳо ва дигар муҳаққиқон мавриди истифода қарор гиранд.

Зимни таҳияи диссертатсия ба сифати асосҳои муҳимми назариявӣ таълифоти муҳаққиқони соҳа, аз ҷумла, Д. Саймиддинов, С. Сулаймонов, М.Ҳ. Султон, С. Назарзода, А. Байзоев, Н.А. Ҳамробоев, П. Нуров, З.М. Мусоямов, Ҳ. Шайдулло, А.В. Пайкова, П. Ҳайдарӣ, М. Баҳромӣ, М. Таботабой (М. Tabotaboi), М. Разморо, Х.Р. Холов, Р. Якобсон, А.Г. Анисимова, В.П. Даниленко, А.А. Реформатский, В.С. Виноградов, Д.С. Лотте, А.В. Суперанская, Н.В. Арнолд, С. Влахов, С. Флорин, О.С. Ахманова, Е.Н. Толикина, С.В. Гринев, Т. Кабре (Т. Cabre), М.Л. Ларсон (М.Л. Larson), Ю. Найда (Е. Nida), Ҷ.С. Кэтфорд (J.C. Catford), Т. Сейвори (Т. Savory), Ҳ. Сомерс (Н. Somers), П. Ньюмарк (Р. Newmark), Л. Венути (L. Venuti), С. Бэсснетт (S. Bassnett), М. Бейкер (М. Baker) ва дигарон истифода шуданд.

Эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ бо саҳеҳӣ ва муътамадии маълумоти илмӣ, кофӣ будани маводди таҳқиқ, фарогирии маводди истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ, истифодаи усулҳои мувофиқ ва муносири таҳлили забоншиносӣ ва тарҷумашиносӣ, таҳлили муқоисавии истилоҳоти мавриди таҳқиқ, коркарди илмӣ ва муназзамии натиҷаҳо, инчунин,

теъдод ва муҳтавои интишороти илмӣ муаллиф асоснок мегардад. Хулосаҳо ва тавсияҳои пешниҳодшуда дар заминаи таҳлили амиқ ва ҳамаҷонибаи таҳқиқоти назариявӣ ва амалии марбут ба методологияи тарҷумаи истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ, усулҳои тарҷума ва меъёргузории истилоҳот дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ таҳия шудаанд. Эътимоднокии натиҷаҳо, ҳамчунин, бо мутобиқати хулосаҳои таҳқиқ ба маводди воқеии забонӣ, истифодаи манбаъҳои илмӣ эътимоднок ва асоснокии назариявӣю амалии пешниҳодҳои муаллиф таъмин мегардад.

Дар чараёни таҳқиқ усулҳои тавсифӣ, таҳлилӣ, муқоисавӣ, муқобалавӣ ва ҷузъӣ, инчунин, усулҳои таҳлили тарҷумашиносӣ ва истилоҳшиносӣ ба таври мақсаднок истифода гардидаанд, ки барои муайян намудани хусусиятҳои сохторӣ, маъноӣ ва функционалии истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ, роҳи усулҳои тарҷумаи онҳо аз забони англисӣ ба забони тоҷикӣ, муайян намудани муодилҳои истилоҳӣ ва таҳияи принципҳои меъёргузории истилоҳот заминаи мусоид фароҳам меоранд.

Хулосаҳо ва тавсияҳо оид ба татбиқи амалии натиҷаҳои таҳқиқ дар асоси таҳлили ҳамаҷонибаи маводди назариявӣ ва амалии марбут ба тарҷума ва меъёргузории истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ пешниҳод гардидаанд. Дар маҷмӯъ, дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои диссертатсияи Рустамзода Саодат Рустам аз саҳеҳӣ ва муътамадии маълумоти истифодашуда, мутобиқати ҳаҷм ва интиҳоби маводди таҳқиқ ба ҳадафу вазифаҳои диссертатсия, коркарди илмӣ натиҷаҳо, интишори натиҷаҳои асосии таҳқиқ ва интиҳоби дурусти усулҳои илмӣ бармеояд.

Саҳми шахсии муҳаққиқ, пеш аз ҳама, дар муайян намудани сатҳи омузиши масъалаи тарҷумаи истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ, таҳлил ва гурӯҳбандии усулҳо ва роҳҳои тарҷумаи истилоҳоти мазкур, муайян намудани хусусиятҳои сохторию маъноӣ ва функционалии онҳо, инчунин, таҳқиқи равандҳои муодилсозӣ ва меъёргузории истилоҳот ифода меёбад. Муаллиф самтҳои асосии таҳқиқи минбаъдаи масъалаҳои марбут ба тарҷумаи истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ, истилоҳшиносӣ ва меъёргузории истилоҳотро муайян намуда, роҳи усулҳои тарҷума ва хусусиятҳои корбурди истилоҳоти илмиро дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ мавриди таҳлилу баррасии ҳамаҷониба қарор додааст. Ҳамчунин, диссертант бо таъя ба маводди фаровони илмӣ забоншиносон, истилоҳшиносон ва тарҷумашиносон принципҳои асосии тарҷума, хусусиятҳои интиҳоби муодилҳои истилоҳӣ ва омилҳои таъсиррасон ба сифати тарҷумаи истилоҳоти илмҳои гуманитариро муайян ва таҳлил намудааст.

Пешниҳод, коркард, таҳлилу баррасии мавзуи диссертатсионӣ аз ҷаъолияти илмию ҷустуҷӯҳои мустақилонаи муаллиф шаҳодат дода, саҳми шахсии ӯро дар ҷамъоварӣ, муназзамӣ ва таҳлили маводди илмӣ ва истилоҳии забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ, омузиши сарчашмаҳои назариявӣю амалӣ оид ба тарҷумаи истилоҳоти илмҳои гуманитарӣ ва дар ин замина, муайян намудани усулҳои самаранокӣ тарҷума, таҳвилҳои тарҷумавӣ ва ҳамгунсозии истилоҳот мушаххас менамояд.

Муаллифи диссертатсия бо истифода аз равишҳои илмӣ риштаи забоншиносӣ ва тарҷумашиносӣ дар баррасии масъалаҳо, муайян сохтани

арзиши илмий онҳо, ба низом даровардан ва ҷамъбаст кардани натиҷаҳои бадастомада, пешниҳоди маълумот ва фароҳам сохтани замина барои таҳқиқоти минбаъда, интихоби мавод ва интишори натиҷаҳои таҳқиқ ҷаҳми назаррас дорад.

Дар ҷаласаи шурои диссертатсионии 6D.KOA-117-и назди Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода аз 26-уми сентябри соли 2026 дар бораи сазовор донишманди Рустамзода Саодат Рустам бо дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 6.2.14. Забоншиносии типологӣ ва муқобилавӣ қарор қабул карда шуд.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар шурои диссертатсионӣ аз 16 нафар аъзои шурои диссертатсионӣ (фармоиши Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2-юми феввали соли 2026, №53/шд) 16 нафар, аз ҷумла, 5 нафар докторони илм аз рӯйи ихтисоси 6.2.14. Забоншиносии типологӣ ва муқобилавӣ иштирок доштанд.

Аз 16 нафар аъзои шурои диссертатсионӣ дар ҷаласа иштирокдошта овоз доданд: тарафдор – 16 нафар, муқобил – нест, бюллетенҳои безътибор – нестанд.

Раиси ҷаласа:

Раиси шурои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои филологӣ, профессор Гулназарзода Ж.Б.

Котиби илмӣ шурои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои филологӣ, дотсент Соҳибназарзода Ҳ.Т.

«26» сентябри соли 2026